

*Пащенко Євген Миколайович,
доктор філософії (PhD), старший викладач
кафедри
військового права Військово-юридичного
інституту
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого,
Мельник Ілля Володимирович,
слухач Військово – юридичного інституту
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого, (Україна, м. Харків)*

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Правовою основою діяльності Національної гвардії України під час дії воєнного стану є Конституція України, Закон України «Про Національну гвардію України», Закон України «Про правовий режим воєнного стану» та інші нормативно-правові акти.

Відповідно до статті 4, Закону України «Про Національну гвардію України» Національна гвардія України у своїй діяльності керується Конституцією України, цим та іншими законами України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами.

Організаційно Національна гвардія України складається з органів військового управління (головного органу військового управління Національної гвардії України та органів військового управління оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України), з'єднань, військових частин (підрозділів), вищих військових навчальних закладів, навчальних військових частин (центрів), баз, закладів охорони здоров'я та установ.

Основою діяльності Національної гвардії України, як військового формування з правоохоронними функціями, є Конституція України, де зазначається, що забезпечення державної безпеки покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Закон України «Про Національну гвардію України» визначає правові засади організації та порядку діяльності Національної гвардії України, її загальну структуру, функції та повноваження.

По своїй суті Національна гвардія України є унікальним військовим формуванням, адже поєднує у собі військову та правоохоронну функції. Коло обов'язків Національної гвардії

України під час дії воєнного стану лише збільшується, зокрема, одною з функцій є участь у здійсненні заходів правового режиму воєнного стану.

Так як Національна гвардія України є військовим формуванням, то вона користується Законом України «Про військовий обов'язок та військову службу» для правового регулювання питань проходження військової служби на загальних засадах.

Національна гвардія України, у своїй важливій ролі в системі національної безпеки та оборони, виявляється надзвичайно важливим елементом для гармонійного функціонування держави в сучасних геополітичних умовах. Її функції та завдання вкладаються у низку ключових напрямків, що відображають різні важливі аспекти обороноздатності та безпеки нації. Зокрема, із введенням воєнного стану Національна гвардія України приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням в умовах дії правового режиму воєнного стану, входить до сил оборони, виконує завдання та підпорядковується відповідно до положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану» та Закону України «Про Національну гвардію України».

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» введення воєнного стану передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України.

З метою більшої організованості взаємодії Збройних Сил України та інших військових формувань після введення воєнного стану Національна гвардія України приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням і підпорядковується Головнокомандувачу Збройних Сил України, крім військових частин (підрозділів), які здійснюють конвоювання та охорону дипломатичних представництв.

Відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» особовий склад Національної гвардії користується соціальним та правовим захистом, гарантованими сприятливими умовами для реалізації конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни. Зокрема, під час дії воєнного стану є певні особливості: виплати щомісячної додаткової винагороди на умовах, у розмірах та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України; щорічна основна відпустка має загальну тривалість не більше 30 календарних днів, а за сімейними обставинами та з інших поважних причин із збереженням грошового забезпечення тривалість не більше 10 календарних днів.

Отже, підсумовуючи слід зазначити, що правові основи діяльності Національної гвардії України врегульовані відповідними нормативно-правовими актами, під час дії воєнного стану вони продовжують дію з дотриманням додаткових обов'язків у вигляді виконання заходів правового режиму воєнного стану, ведені воєнних (бойових) дії у разі збройного конфлікту чи

загрози нападу на Україну. Також, змінюється підпорядкування у системі керівництва, оскільки Національна гвардія України приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням і підпорядковується Головнокомандувачу Збройних Сил України. У системі соціального та правового захисту передбачаються позитивні зміни у грошовому забезпеченні та відпустках.